

”Jeg kan ikke forestille mig noget bedre job, end det jeg har. Men jeg er ikke ukritisk over for ydernummerpsykologers vilkår og arbejdsrammer”

Gregers Gertsen er den eneste ydernummerpsykolog i Løgstør. Han oplever hver dag at gøre en stor forskel i lokalsamfundet. Men vilkårene for at kunne udføre psykologarbejde er blevet ringere gennem årene, mener han, og det går ikke bare ud over klienten, men også psykologens arbejdsglæde.

Tekst og foto af Monica Lorenzo Pugholm,
antropolog og fagjournalist

Blide morgenrytmer emmer af jazz og blander sig med duften af nybrygget kaffe. En gråhåret mand med mørke bukser sidder i venteværelsets grå lænestol. Ansigtet er skjult bag en mobiltelefon. På væggen overfor hænger et brev i glas og ramme. 'Velkommen til Psykologcenter Limfjorden', står der. Manden rejser sig og når lige at få skænket sig en kop kaffe, før en dør åbner, og en stemme byder velkommen: "Godmorgen, godt at se dig, kom indenfor".

Stemmen tilhører privatpraktiserende psykolog Gregers Gertsen. Han tilbringer de næste halvtreds minutter i konsultation med den gråhårede mand, som herefter forsvinder ud ad bagdøren. Gregers Gertsen bruger nu ti minutter i indøvet rutineret stil. Han lufter ud, samler nogle papirer og sætter sig foran computeren. Tasterne slås stærkt og fokuseret.

Bag Gregers Gertsens lukkede dør står venteværelset tomt, indtil klokken er to minutter i ti. Så åbner en kvinde i fyrrerne gadedøren og træder ind i venteværelset. I vindueskarmen ligger visitkort og brochurer side om side med en lille skulptur af blåmuslinger, som balancerer på sten. Kvinden når netop at sætte sig, før Gregers Gertsen igen står klar til at byde velkommen. Klokken er ti, og bag lukkede døre er Gregers Gertsen i samtale med dagens anden klient.

Det er fredag. En kort arbejdsdag, som har for vane at slutte kl. 14. På det tidspunkt har Gregers Gertsen haft fire klienter, en halv times frokostpause og tid til ekstra journalskrivning. I dag lukker Gregers Gertsen dog først sin dør kl. 15. Han har nemlig sagt ja til at dele ud af en ydernummerpsykologs erfaringer til *Magasinet P*.

Fra studietid i Aalborg til ydernummer i Løgstør

Gregers Gertsen er den eneste ydernummerpsykolog i Løgstør, fjordbyen, som også kaldes muslingebyen og rummer lidt over 4.000 indbyggere. Byen ligger i Vesthimmerlands Kommune, og på grund af dens beliggenhed dækker Gregers

Gertsens klinik et større antal indbyggere mulighed for psykolog.

– Selvom jeg er lokaliseret her i Vesthimmerlands Kommune, så dækker jeg egentlig et lidt større område på grund af Aggersundsbroen, som knytter Vesthimmerland Kommune sammen med Jammerbugt Kommune i Vendsyssel. For en del af Jammerbugt Kommune er Løgstør faktisk den tætteste mulighed for at komme til psykolog, fortæller Gregers Gertsen.

Han er uddannet fra Aalborg Universitet og begyndte sit arbejdsliv som praksiskandidat i Aalborg. Men på et tidspunkt besluttede han at flytte væk fra byen og bosætte sig i landsbyen Byrsted, hvor han i dag bor med sin kone og to børn. Gregers Gertsen indstillede sig hurtigt på et arbejdsliv med transporttid, og da muligheden for at søge ydernummer bød sig, valgte han at søge i Løgstør frem for i Aalborg, hvor konkurrencen er større. Gregers Gertsen har nu haft ydernummer i Løgstør i knap ti år. I dag deler han sit klinikfællesskab med byens anden psykolog.

– Vi er byens eneste to privatpraktiserende psykologer. Den psykolog, som jeg deler lokaler med, har engang været praksiskandidat hos mig. Hun er oprindeligt fra Polen og taler flydende polsk, så hun har en sproglig niche. Men klienter, som kommer med henvisning fra egen læge, visiteres jo til mig på sygesikringsordning, forklarer han.

For Gregers Gertsen betyder klinikfællesskabet bl.a., at han har nogen at spise frokost med. Sammen har de to psykologer også nogle opgaver, som er tilknyttet asylcentret i Ranum, syd for Løgstør. Mange dage går alligevel med egne rytmer, alene med hver deres klienter.

Ventelister og økonomistyring

Sygesikringshenviste klienter fylder godt 80 procent af Gregers Gertsens samlede klientgruppe med angst og depression som de to af 11 henvisningsårsager, som fylder absolut mest. Behovet for psykologhjælp her er så stort, at Gregers Gertsen, sammen med mange andre ydernummerpsykologer, er nødsaget til at operere med ventelister.

– Alternativet er, at de kvoter, som knytter sig til kategorierne 'angst' og 'depression', opbruges for hurtigt. På den måde hænger ventetid og økonomistyring sammen, forklarer Gregers Gertsen.

Til hver ydernummerpraksis er knyttet en omsætningsgrænse, som gerne skal fordeles i løbet af et år. Gregers Gertsen har i øjeblikket to-tre måneders venteliste til behandling af depression.

Hvis han valgte at behandle alle henviste klienter med det samme, ville det betyde, at han i løbet af få måneder ikke ville kunne tilbyde behandling for depression resten af året.

Logikken bag, tænker Gregers Gertsen, er, at det er bedre at have et offentligt psykologtilbud til borgerne end slet ikke at have noget. Men for den enkelte, som står med et reelt behov for psykolog, er det svært at vente to måneder, og ventetiden kan også betyde, at tilstanden forværres.

– En venteliste på flere måneder betyder jo, at der er folk, som står med et behov nu og her, som jeg ikke kan tilbyde hjælp. Jeg kan så tilbyde behandling uden om sygesikringsordningen, fx hos den privatpraktiserende psykolog, som jeg deler klinik med, men det er jo langt fra alle, som har råd til den type egenbetaling.

Gregers Gertsen forsøger at imødekomme den enkeltes behov for offentlig psykologhjælp ved at henvise til andre ydernummerpsykologer inden for en geografisk rimelighed. Sparring og netværk er derfor vigtigt.

– Vi ringer sammen og mødes også i en netværksgruppe, og en af de ting, vi altid taler om, er, om der er nogle, som vi kan henvise til hinanden. De har som regel samme udfordringer med venteliste som jeg, men nogle gange er der jo afbud eller forløb, som er færdige lidt før, som kan åbne nogle pladser.

Vigtigt med netværk og sparring

Sparring og netværk blandt ydernummerpsykologer er dog ikke kun vigtigt for at varetage klientens behov for behandling, fortæller Gregers Gertsen. Det er også vigtigt for hans eget arbejdsmiljø. Han har både en erfagruppe for ydernummerpsykologer i Vesthimmerland, som han primært bruger til psykologfaglig sparring i forhold til klienter, og en anden gruppe i Aalborg, hvor han finder sparring relateret til regler om persondataforordningen (GDPR) og akkreditering.

– Netværksgruppen betyder meget for mig. Mange af os har været på førstehjælpskursus sammen, som jo er en af de obligatoriske standarder, som akkrediteringen medfører, og vi besluttede os for at fortsætte med at mødes.

En af de måder, netværksgruppen støtter hinanden på, er ved at deles om nogle af de opgaver, som de kan være fælles om. Det gælder fx informationsmateriale som det brev, der hænger i glas og ramme i Gregers Gertsens venteværelse og er ment som oplysning til klienter.

– Der er jo mange ting, som skal standardiseres, og som vi kan hjælpe hinanden med. Som selvstændige har vi jo ikke en chef, vi kan rådføre os med, så vi bruger i stedet hinanden. Det er et slags kollegaskab.

En fra erfagruppen har fx udfærdiget en indskrivningsblanket til klientens skriftlige samtykke til behandling og udveksling af sundhedsoplysninger, hvorefter Gregers Gertsen og de andre fra gruppen har kopieret og tilpasset den deres egen klinik.

Men det handler ikke kun om at spare tid i forhold til praktiske standardløsninger. Som privatpraktiserende psykolog med ydernummer bringer nye regler og lovgivning også tvivlsspørgsmål med sig, og her er det vigtigt at have nogen at tale med.

– Jeg er sammen med de andre i min gruppe del af første bølge af ydernummerpsykologer, der skal akkrediteres. Vi mødes og snakker om fx nyhedsmails fra Dansk Psykolog Forening for at diskutere, om vi mon har forstået tingene korrekt. Det er rart ikke at stå helt alene med sine spekulationer.

Selvom Gregers Gertsen tager den forestående akkreditering med tilsyneladende ro, har han også kritiske refleksioner om de pålagte standardløsninger. For mens et tiltag som placering af hjertestarter er relativt nemt at efterleve, mener han, at der er fare for, at standarder omkring journalskrivning blander sig unødigt i psykologens faglighed.

– Der er et punkt, som hedder 'behandlingsplanen', siger Gregers Gertsen og tager et A4-ark med overskriften 'Journalens hovedpunkter' frem fra sin skrivebordsskuffe.

– Førhen ville jeg typisk have spurgt min klient: 'Hvad vil du gerne have ud af forløbet?'. Nu skal jeg ligesom have tingene italesat inden for de fraser, som bruges i skemaet, for at sikre at jeg overholder dokumentationskravene.

Selvom standarderne har til hensigt at kvalitetssikre psykologernes arbejde, er det vigtigt, at klienten og dennes virkelighed altid går forud for præ-formulerede spørgsmål, mener Gregers Gertsen.

– Altså, det er jo selvfølgelig relevant, om min klient har en erhvervet hjerneskade fra barnsben,

men vi skal passe på, at vi med de nye standardspørgsmål ikke får implementeret en fastlåst facon med kategorier på et A4-ark, som står over klientens egentlige behov.

Det er ikke kun af hensyn til klientens behov, at Gregers Gertsen er kritisk over for den øgede dokumentation. Papirarbejdet tager også tid væk fra hans kerneopgave: konfrontationstiden med klienten, som i sidste ende er det stykke arbejde, han honoreres for.

Psykologydelsler på akkord

– Ydernummerpsykologer er jo akkordlønnet forstået på den måde, at vores honorar gives for antal konfrontationstimer med klienten, siger Gregers Gertsen, mens han trækker på skuldrene.

– Min indtægt ligger i praksishonoraret, som alene udløses af samtaler med henviste klienter. På den måde er det en meget enkel ordning, siger han.

Men Gregers Gertsen bruger sin tid på andet end at tale med klienter. Han bruger også sin dag på at svare på mail

og telefonopkald og på journalskrivning. Service og tilgængelighed er et punkt på akkrediteringslisten, men han får ikke sit honorar for at yde service, fortæller han.

– Vi bliver alene betalt for behandling. Det er også derfor, du i dag har set mig arbejde hurtigt mellem hver af mine klienter. Ellers laver jeg alt for meget ulønnet arbejde i løbet af en dag.

Som regel går samarbejdet om henvisning af borgere nogenlunde gnidningsfrit, og Gregers Gertsen erfarer, at han ofte får de rammer for behandling, som han ud fra sin faglighed vurderer opfylder klientens behov. Men nogle gange kan der opstå bøvl af teknisk art, og så skal han bruge unødigt tid på at få sin betaling.

– Lad os sige, at jeg har behandlet en klient 10. februar, så sender jeg faktura ind til regionen 1. marts. Jeg får så min betaling 31. marts. Men hvis der opstår et problem med henvisningen, så får jeg min faktura retur, og så kan jeg først sende den ind ved næste omgang, som så vil sige, at jeg først får min betaling i april. Altså normalt, hvis

man får en regning, har man jo nogle dage til at betale den, men for os ydernummerpsykologer er vilkårene anderledes.

Men hvordan ville forholdene for ydernummerpsykologen da se ud, hvis Gregers Gertsen helt selv kunne bestemme?

– Så skulle honoraret være højere. Men også anderledes skruet sammen. Honoraret lægger op til, at jeg skal have mange klienter gennem min praksis hver dag. Gennemsnitligt har jeg cirka 25 konfrontationstimer om ugen for at få økonomien til at hænge sammen. Færre klienter ville give mulighed for mere tid med den enkelte klient.

Størrelsen på honoraret er ifølge Løgstørs eneste ydernummerpsykolog dog ikke det mest afgørende, når det kommer til stykket. Til gengæld mener han, at honoraret med fordel kunne udløses for andre forhold end antal konfrontationstimer. Fx geografisk placering af psykologpraksis.

– Man kunne jo også give et honorar for, at der findes en klinik ude i Løgstør. Altså, at det er et lokalt forankret behandlingstilbud, som findes til borgeren. Jeg ville ønske, at man ville honorere den forskel, det gør for borgerne at have et behandlingstilbud i deres nærområde.

Lokal forankring og forbundethed

Netop oplevelsen af det nære og lokale har betydning, når der skal etableres kontakt mellem klient og psykolog. Gregers Gertsen havde ikke selv et tilhørsforhold til Løgstør, før han etablerede sin psykologpraksis og fik sit ydernummer. Men han er opmærksom på, at hans klinik skal indbyde til tryghed blandt de klienter, som han får henvist. En måde at gøre dette på er at skabe en stemning, som skaber genklang i forhold til noget lokalt og genkendeligt.

En lokal kunstner forærede Gregers Gertsen den lille skulptur af blåmuslinger, som i dag balancerer på sten i venteværelsets vindueskarm. For stemning er ikke kun noget, som skabes gennem kaffe på kanden og uldtæpper i venteværelset. Også lokal kunst kan få klienter til at føle sig tættere på hjemme, og det er vigtigt, når der skal skabes bånd mellem klient og klinik, mener Gregers Gertsen.

– Klinikens logo er også en muslingeskal. At være forankret i byen betyder noget for folk. Det er vigtigt, at folk ikke føler sig fremmede. Processen med at kontakte en psykolog første gang begynder jo lang tid inden, man møder ind på klinikken. Man har været i kontakt med

en læge eller talt om det derhjemme, før man tager mod til at tage kontakt. Så det med at føle sig godt tilpas og finde roen, der kan stemninger og gode rammer jo nogle gange hjælpe lidt til.

Klokken nærmer sig 15, og Gregers Gertsen ser frem til at holde weekend med sin familie.

– Jeg kan ikke forestille mig noget bedre job, end det, jeg har, siger han med et smil.

– Men jeg er ikke ukritisk over for ydernummerpsykologers vilkår og arbejdsrammer. Jeg siger tingene højt, for jeg vil gerne kunne bibeholde min arbejdsglæde hele mit arbejdsliv.

GREGERS GERTSEN

Gregers Gertsen er 38 år. Han har haft ydernummer i Løgstør siden 2012. I efteråret 2019 besluttede han sig for at engagere sig i det fagpolitiske arbejde i Dansk Psykolog Forening for at fremme de bedst mulige vilkår for ydernummerpsykologer. Han blev valgt ind i det regionale samarbejdsudvalg under Dansk Psykolog Forening, RSU, i november 2019.

AKKREDITERING

Som del af den praksisoverenskomst, som blev forhandlet mellem Dansk Psykolog Forening og Danske Regioner i 2016, skal alle psykologer med ydernummer frem til udgangen af 2021 gennem en såkaldt akkreditering. Det sker på baggrund af en række standarder, som nu er i gang med at blive effektueret hos landets selvstændige psykologer med ydernummer. Det er Institut for Kvalitet og Akkreditering i Sundhedsvæsenet (IKAS), som står for akkreditering af ydernummerpsykologerne.

Se bekendtgørelsen på
→ retsinformation.dk

HENVISNINGSÅRSAGER TIL OFFENTLIG PSYKOLOGHJÆLP

Der findes i alt 11 henvisningsårsager i *Bekendtgørelse om tilskud til psykologbehandling i praksissektoren for særligt udsatte persongrupper § 1* - uden de alderskrav, som det offentlige stiller. De kan få tilskud til behandling hos psykolog, hvis de:

- Er ofre for røveri, vold eller voldtægt
- Er ofre for trafikulykker eller andre ulykker
- Er pårørende til alvorligt psykisk syge personer
- Er ramt af en alvorligt invaliderende sygdom
- Er pårørende til personer, der er ramt af en alvorligt invaliderende sygdom
- Er pårørende ved dødsfald
- Har forsøgt selvmord
- Har fået foretaget provokeret abort efter 12. graviditetsuge
- Inden de er fyldt 18 år, har været ofre for incest eller andre seksuelle overgreb
- Har en let til moderat depression
- Lider af let til moderat angst, herunder let til moderat OCD